

*Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 у Національному університеті
цивільного захисту України
д.держ.упр., проф. Домбровський С.М.*

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління
Антонової Людмили Володимирівни на дисертацію Ситника Тараса
Ігоровича «Механізми реалізації державної соціально-економічної
політики у період епідеміологічних загроз», подану до захисту у
спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03 Національного університету
цивільного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з
державного управління за спеціальністю 25.00.02.
механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами. Системна діяльність органів державної влади у формуванні та реалізації соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, виробленні політичних та управлінських рішень, посилення уваги вчених різних сфер знань до цієї проблематики не є випадковими. Адже питання державної соціально-економічної політики, громадського здоров'я, соціального забезпечення, стосуються широких верств суспільства. Світ швидко змінюється і це потребує відповідного реагування, адже зростання кількості населення, глобальні зміни клімату, стрімкий розвиток цифрової економіки, а також епідеміологічні загрози створюють як виклики, так і нові можливості.

Україна має суттєві стратегічні переваги завдяки природним ресурсам, географічному розташуванню та якості людського капіталу, що загалом може стати основою для економічного зростання держави. Натомість низка перепон стоять на заваді реалізації власного потенціалу, тому необхідно посилити свої позиції на світовій арені, що сприятиме підвищенню рівня добробуту населення, як основної мети державної соціально-економічної політики. Тому, Постановою Кабінету Міністрів України була затверджена Національна економічна стратегія на період до 2030 року, оскільки важливо мати узгоджене бачення щодо стратегічного курсу соціально-економічної політики, що враховуватиме глобальні тренди та внутрішні можливості держави.

Підставою для прийняття рішень щодо довгострокового розвитку держави та першим кроком у розробленні Національної економічної стратегії стало визначення рівня соціально-економічного розвитку України сьогодні та можливості для зростання в майбутньому. Враховуючи те, що останнім часом

проблеми поширення епідеміологічних захворювань є властивою для будь-якої країни світу незалежно від її соціально-економічного рівня розвитку, в тому числі й для України, постає питання, як зменшити епідеміологічні впливи, економічне навантаження на бюджет держави, а також матеріальний тиск на українське суспільство.

Економічно розвинуті країни, де громадянин і реалізація його прав мають найвищу цінність удосконалюється формування державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз. Епідемії стали несподіваним і важливим каталізатором для позначення соціально-економічних контурів нових моделей громадянського суспільства у різних країнах світу. Держава як регулятор суспільно-владних відносин зобов'язана створити умови для запобігання масового поширення епідемій, що ставить нові завдання перед службами соціального захисту населення на всіх рівнях, а відповідно й органами державної влади на місцях.

Дана передумова стає основою для пошуку ефективних механізмів реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз та вимагає наукового обґрунтування пропозицій в цьому напрямі. Спалахи епідеміологічних захворювань перевіряють на міцність національні системи охорони здоров'я, потенціал протидії, ступінь готовності та швидкість реагування на кризові явища епідеміологічного характеру. Ключове значення має відводитися своєчасності подання інформації про поширення епідемій, засобам індивідуального захисту і навчання їх правильного використання.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи за темою «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства (ДР № 0118U001007) у Національному університеті цивільного захисту України. Доробок автора полягає у розробці науково-теоретичних засад реалізації державної соціально-економічної політики щодо адаптації діяльності органів державної влади в період епідемій та досягнення зменшення рівня негативного соціального впливу економічних обмежень на суспільство.

Зазначене визначає головні аспекти актуальності теми дисертаційного дослідження Ситника Тараса Ігоровича, в якому зроблено спробу обґрунтувати формування управлінських підходів з протидії пандемічним впливам та розробці практичних рекомендацій для органів державної влади з реалізації механізмів державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз змісту дисертації та анотації, висновків і рекомендацій свідчить, що наукова новизна дослідження має належний рівень

обґрунтованості. Це підтверджено значною кількістю проаналізованих здобувачем наукових праць, нормативно-правових актів, що висвітлюють теорію, вітчизняну та зарубіжну практику формування та реалізації державної політики у сфері соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, програмних документів, статистичних матеріалів та інших джерел, а також використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, сучасних розробок з теорії державного управління, що дозволило реалізувати системний підхід щодо механізмів реалізації державної соціально-економічної політики.

Отже, можна констатувати, що ступінь обґрунтованості результатів дослідження Ситника Тараса Ігоровича підтверджується методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, системним аналізом теоретичного матеріалу, виявленням закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи, широтою й різноманітністю теоретичної бази, послідовністю і логічністю викладу матеріалу, відповідністю одержаних наукових результатів поставленій меті у роботі та основним завданням дослідження.

У дисертаційній роботі знайшли відображення публікації, що ґрунтуються на сучасному дослідницькому матеріалі – монографіях, дисертаційних дослідженнях, матеріалах наукових семінарів, конференцій у сфері формування та реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, відповідно до завдань, що поставлені у дисертаційному дослідженні.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях. Достовірність висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації забезпечена використанням наукової методології та застосуванням сучасних методів проведення досліджень. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій та авторефератом дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального наукового завдання у галузі державного управління, що полягає в обґрунтуванні науково-теоретичних засад та наданні практичних рекомендацій для органів державної влади з реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають суть роботи та виносяться на захист, є такі:

уперше:

- розроблено механізми реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, а саме: нормативні, економічні, організаційні, соціальні, інформаційні та політичні із відповідним змістовним наповненням, що забезпечуються ефективним державно-приватним партнерством між органами державної влади, місцевим самоврядуванням територіальних громад, фіскальними службами, органами соціального захисту населення, закладами охорони здоров'я, службами зайнятості та громадськими організаціями підприємців, а також об'єднаннями роботодавців на всіх рівнях;

удосконалено:

- принципи формування державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз шляхом визначення сучасних тенденцій, зокрема, значення позиції громадянського суспільства щодо карантинних обмежень, окреслення трансформації соціально-ціннісного базису громадського здоров'я за умов ефективної діяльності органів державної влади через надання якісних медико-соціальних послуг для населення на сучасному етапі в Україні;

- теоретичні підходи до сутності формування державної соціально-економічної політики в період пандемічних впливів у частині виокремлення її функціональних складових, зокрема, ціннісного базису здорового способу життя, соціального значення санітарно-епідеміологічних норм, соціально-психологічної адаптації населення внаслідок застосування новітніх форм карантинних обмежень через системну діяльність органів державної влади під час епідеміологічних загроз;

- концептуальні напрями реформування нормативно-правової бази та трансформації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, що на даний час характеризуються неефективним синтезом сучасних суспільних потреб та глобальних викликів щодо стану громадського здоров'я із застарілими підходами формування медико-соціальних програм з боку органів соціального захисту населення та закладів системи охорони здоров'я.

дістали подальшого розвитку:

- науково обґрунтовані методологічні підходи на основі узгодження інтересів суб'єктів державної соціально-економічної політики, окреслення переліку управлінських функцій та закріплення їх за кожним розробленим механізмом реалізації, що ґрунтуються на застосуванні нових концептуальних засад для налагодження системного державно-приватного партнерства у протидії епідеміологічним загрозам та розвитку громадського здоров'я;

- узагальнення зарубіжного досвіду соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз, що актуалізувало глобальне усвідомлення проблематики боротьби з епідеміями, як одного з міжнародних пріоритетів трансформації національних систем охорони здоров'я в різних країнах світу, спрямованих на розв'язання нових соціально-економічних проблем, обумовлених пандемічними викликами та удосконалення надання медико-соціальних послуг у сфері охорони здоров'я і соціального захисту громадянам;

- напрями реформування та сутнісне наповнення національних та регіональних соціально-економічних та гуманітарних програм із проблематики протидії епідеміям, які дозволяють удосконалити форми співробітництва, що виникають у зв'язку з поширенням пандемічних впливів з обґрунтуванням застосування інтегрального підходу в процесах державно-приватного партнерства під час реалізації державної соціально-економічної політики в період пандемії COVID-19 на сучасному етапі в Україні.

Автором встановлено, що основними принципами організації санітарно-протиепідемічного забезпечення населення у період епідеміологічних загроз має стати єдиний підхід до організації захисту з побудовою загальної системи протидії факторам зараження. Організація санітарно-протиепідемічних заходів повинна базуватися на принципах охорони здоров'я, соціального захисту населення, надання санітарно-епідеміологічної допомоги (38-45 стор.).

У дисертації досліджено глобальність сучасних епідеміологічних загроз, які створили мережу для поширення інфекцій, що має потенційну здатність інфікувати всіх членів суспільства, а елементом, що відрізняє цей потенціал, є відповідні демографічні характеристики. Напрями реформування національних та регіональних соціально-економічних програм із проблематики протидії епідеміям дозволять удосконалити форми співробітництва, що виникають у зв'язку з поширенням пандемічних впливів (97-120 стор.).

Дисертантом обґрунтовано стратегічні напрями з протидії пандемічних впливам на регіональному рівні в Україні, запропоновано механізми реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз на сучасному етапі, удосконалено управлінські підходи щодо державно-приватного партнерства в період викликів пандемії COVID-19 з метою надання ефективної медико-соціальної допомоги (149-177 стор.).

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи доведені до практичного впровадження та можуть бути реалізовані у діяльності органів державної влади в контексті підвищення ефективності реалізації державної

соціально-економічної політики та збереження рівня громадського здоров'я під час епідеміологічних загроз. Пропозиції автора знайшли своє застосування у практичній діяльності Торгово-промислової палати, Асоціації депутатів Львова, Всеукраїнської Академії наук публічного управління, Асоціації роботодавців Львівської області.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами МОН України. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Основні положення дисертаційної роботи викладено в 10 наукових працях, у т. ч. 4 статей – у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 стаття у періодичному зарубіжному виданні та 5 опублікованих тез науково-практичних конференцій за участю дисертанта. Ознайомлення з текстом автореферату дозволяє констатувати, що її зміст повною мірою відображає основні положення та висновки дисертації та не містить зайвої інформації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

В цілому, позитивно оцінюючи дане дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення роботи, що викликають дискусію:

1. Визначаючи інноваційний зміст можливої імплементації закордонного досвіду щодо реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз викликає дискусійність окремих положень щодо їх впровадження в Україні, зокрема через відмінності у соціокультурному та економічному розвитку на сучасному етапі (розділ 1).

2. Автором проаналізовано низку понять за проблематикою дослідження, разом з тим, слід було б чіткіше визначити, якого саме авторського тлумачення поняття “ державна соціально-економічна політика у період епідеміологічних загроз ” він дотримується, а також деталізувати своє бачення з приводу особливостей реалізації механізмів державного управління саме у періоди пандемічних викликів в Україні (стор. 36-42).

3. У дисертаційній роботі абсолютно слушно зазначається, що у періоди епідеміологічних загроз соціально-економічний розвиток піддається негативному впливу, регресії та стагнації. Також, особливо актуальною є дана проблематика в сенсі наростаючої глобалізації та стрімкого розвитку поширення інформації у суспільстві (стор. 112-119). Саме цей аспект у досліджуваній проблематиці потрібно було б розглянути більш детально.

4. Автором проаналізовано реформування системи охорони здоров'я у нашій державі, постійні зміни у стандартах соціального захисту населення та трансформацію формату діяльності санітарно-епідеміологічних служб. З огляду

на це, вважаємо що у роботі необхідно було більш чітко виокремити особливості державно-приватного партнерства у реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз (розділ 2).

5. Автор в Розділі 3 дисертаційного дослідження (149-154 ст.) обґрунтовує необхідність розробки механізмів реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз. На нашу думку, потрібно було б детальніше вказати критерії відповідності сучасним вимогам протидії саме при пандемії COVID-19 в Україні, а також особливості медико-соціального забезпечення у єдиному комплексному підході з формування державної соціально-економічної політики.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер і не знижують загальної високої оцінки дослідження науки державного управління.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Ситника Тараса Ігоровича «Механізми реалізації державної соціально-економічної політики у період епідеміологічних загроз» є самостійним, завершеним, достовірним дослідженням актуального наукового завдання. Дисертація виконана на високому теоретичному рівні, викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість можна стверджувати, що подана дисертація має завершений характер, результати дослідження містять практичну цінність. Робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами), а її автор Ситник Тарас Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

**Доктор наук з державного управління,
професор кафедри обліку і аудиту
факультету економічних наук
ЧНУ імені Петра Могили, професор**

Антонова Л. В.